

Natuurinclusieve landbouw:

Meerwaarde voor weidevogels?

Congres
Natuurinclusieve
Landbouw

27 november 2019

Dr. Ir. Astrid Manhoudt
Lector Weidevogels

Wat ga ik vertellen?

- Waarom weidevogelbeheer in Nederland?
- Waarom natuurinclusieve landbouw voor weidevogels?
- Wanneer meerwaarde voor de weidevogels?
- Wat is nodig om het succesvol te maken?

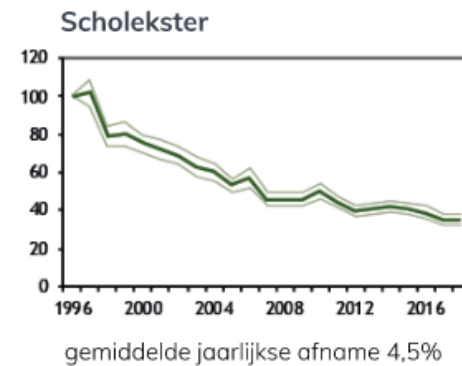
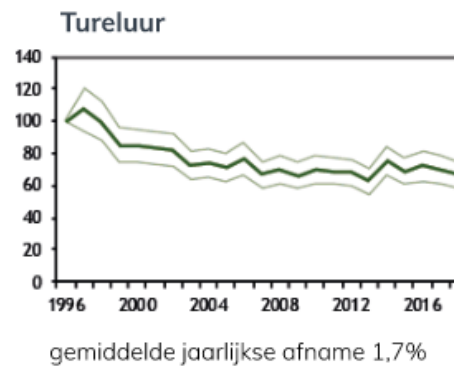
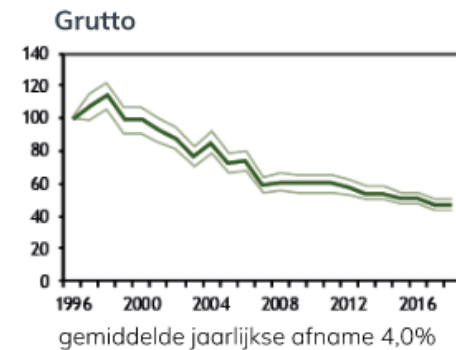
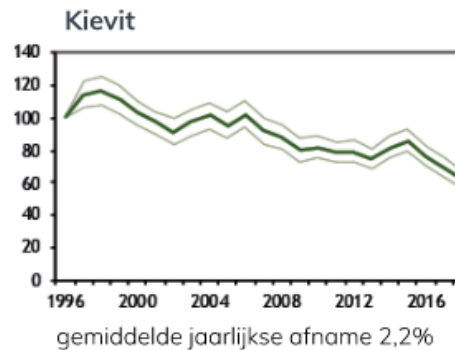

Trends in Friesland

FIGUUR 2: TRENDLIJN VAN 1996 TOT EN MET 2018

De indexgrafieken van Fryslân van de vier hoofdsoorten van 1996 tot en met 2018, waarbij is gesteld dat het aantal van 1996 voor 100% staat, laten alle een matige afname zien.

(bron: Sovon & CBS)

Jaarbericht 2019, BFVW

Waarom weidevogelbescherming in NL?

- 90% van de Europese grutto's broedt in Nederland
  - kraamkamer van de grutto

Bescherming weidevogels via ANLb

Nederland verliest in hoog tempo zijn weidevogels

GROEN

Joop Bouma – 5.01, 2 maart 2019

Wat heeft de weidevogel nodig?

Geschikt biotoop om te:

- Foerageren
- Rusten
- Broeden
- Opgroeien van de kuikens

Voedselvraag varieert per fase en per soort weidevogel

Voedsel voor de volwassen weidevogel

Tabel 1.1 Voedsel van de volwassen steltlopers

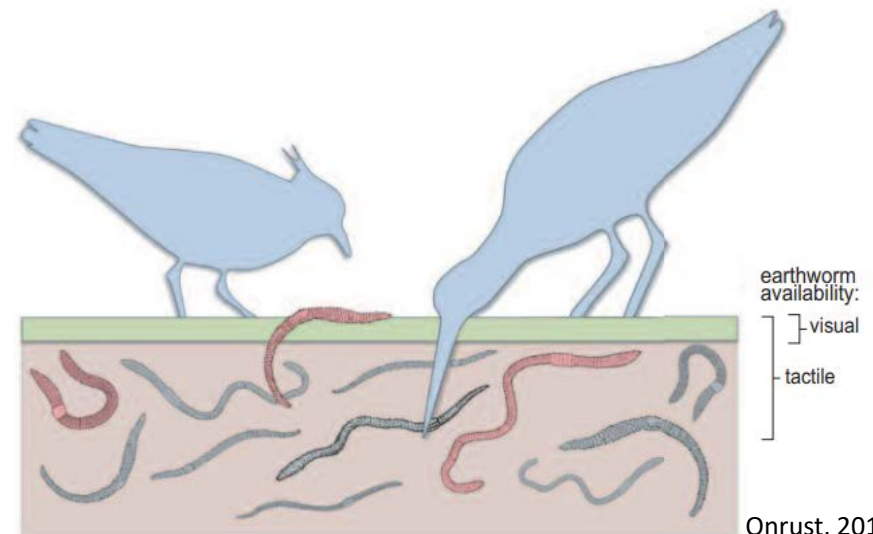
Vogelsoort	Ondergronds	Bovengronds	Overig#
Grutto	***	*	*
Kieviet	**	**	*
Kemphaan	*	**	*
Tureluur	*	*	**
Watersnip	*	*	**
Wulp	***	*	*
Scholekster	***	*	*

*** = > 75% van het voedsel

** = 25 - 50% van het voedsel

* = < 25 % van het voedsel.

Bron: van der Weijden en Guldemand, 2006

Voedsel voor de kuikens

Tabel 1.2: Voedsel van de steltloper kuikens (Bron: naar Beintema et al., 1995)

Vogelsoort	Ondergronds		Bovengronds			
			Oppervlakte		vegetatie	
	Regenworm	Emelt	Kever	Slak	Mug	Vlieg
Grutto	*	*	***	*	***	***
Kievit	***	**	***	**	**	**
Kemphaan	**	*	***	*	**	***
Tureluur	*		***	*	***	***
Scholekster	**	***	**	*	*	*

Bron: van der Weijden en Guldmond, 2006

*** = > 75%

** = 25-50%

* = <25%

Gruttokuiken: 2.000 – 10.000 insecten

Kievitkuiken: 800-5.000 insecten

Weidevogelmozaïek in het ANLb

Uitgangspunten weidevogelmozaïek

- Openheid
- Groot aaneengesloten gebied van minimaal 1000 ha
- Een kern van 200 ha met:
  - Kruidenrijk grasland
  - Plas dras / greppel plasdras
  - Hoog waterpeil

Waarom NIL inzetten voor weidevogels?

Tabel 1   *Verdeling van de huidige aantallen (grutto, broedparen) over de verschillende beheervormen (huidige situatie).*

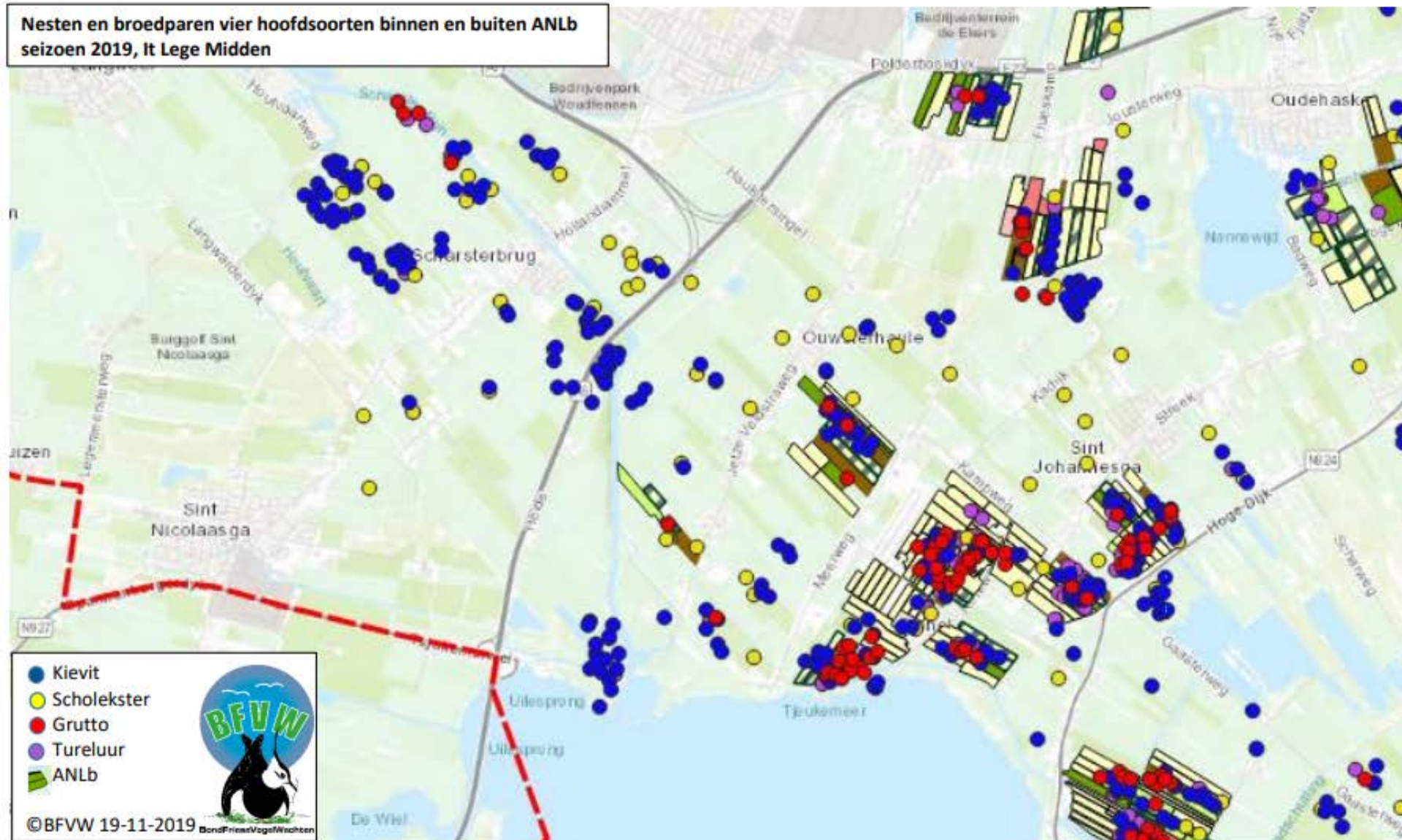
	Areaal	Aantal grutto's (bp)
totaal Nederland		32.000 - 36.000
totaal binnen beheerd⁶	145900	16900⁷
ANLb, licht beheer	44500	5700
ANLb, zwaar beheer	22400	3800
reservaat ⁸	79000	8800

Melman en Sierdsema, 2017

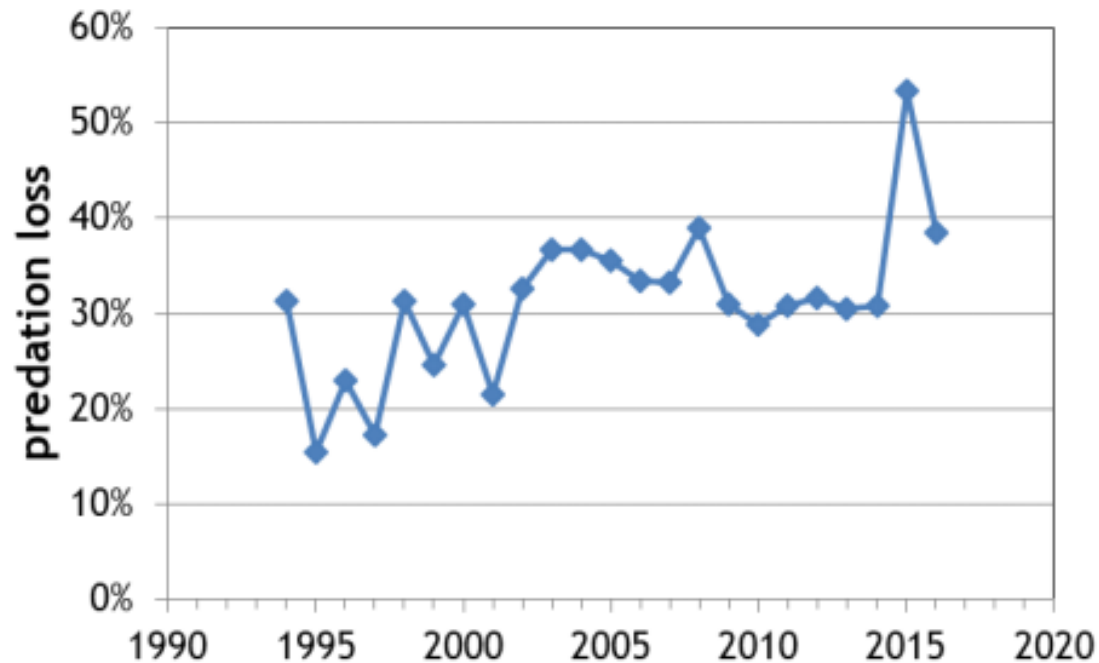

Waarom NIL inzetten – gaten in mozaïeken

Nesten en broedparen vier hoofdsorten binnen en buiten ANLb
seizoen 2019, It Lege Midden

Waarom NIL inzetten - predatie

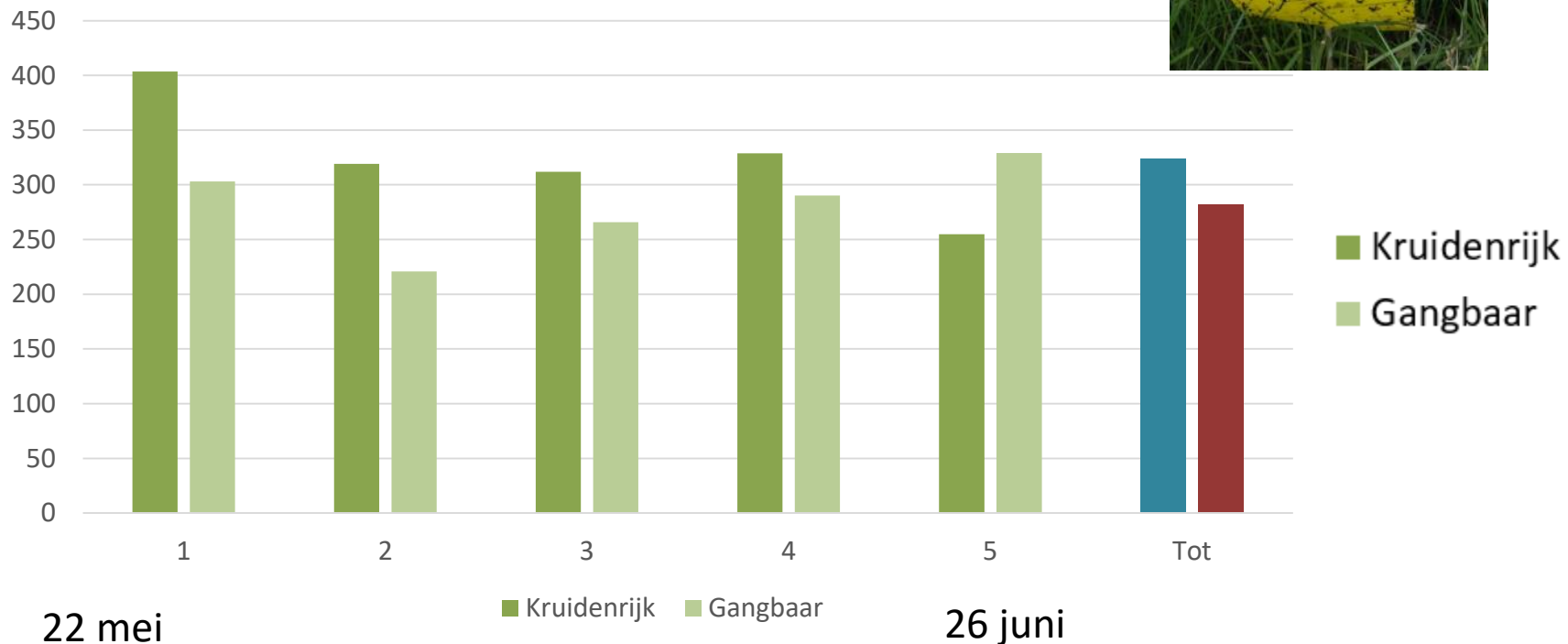

Figuur 2. Legselverliezen door predatie sinds 1994 verzameld door vrijwillige weidevogelbeschermers. Bron: Sovon en LandschappenNL.

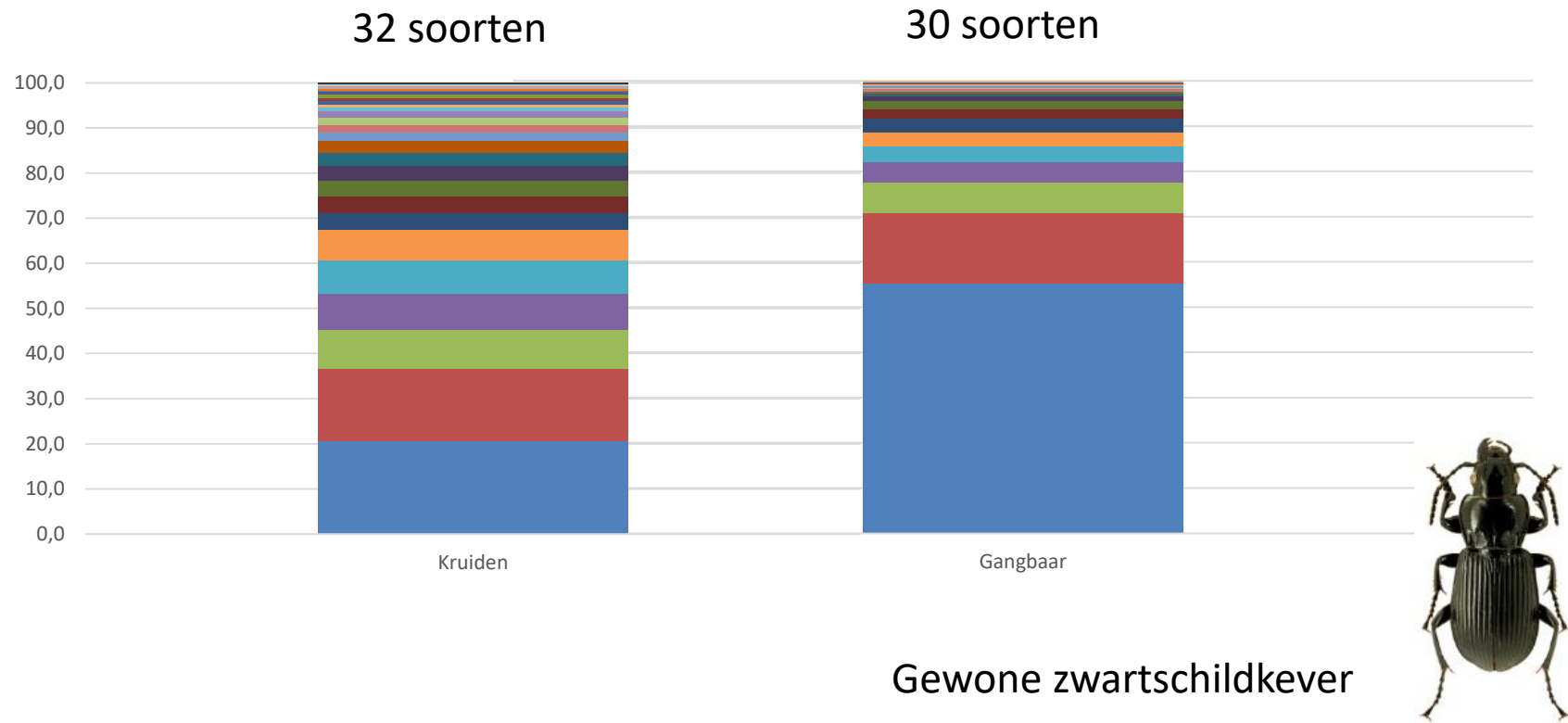
Waarom NIL inzetten - biodiversiteit

Vliegende insecten

Waarom NIL inzetten - biodiversiteit

Meerwaarde – maatregelen 1

Kruidenrijk grassland:

- voldvelds / randen als verbindingzones in combinatie met
  - Watermaatregelen
  - Ruige mest

Voor de koeien: structuurrijk gras / mineralen en sporenelementen

Voor de weidevogels: dekking en voedselaanbod

Meerwaarde – maatregelen 2

Vorbeweiden of beweiden

- Verschillende dichtheden
- Mest in de wei

Voor de weidevogels:

- Grotere variatie in structuur
- Meer dekking
- Groter voedselaanbod

Foto KTC Zegveld

Meerwaarde - bedrijfsvoering

Aangepast maaibeheer:

- Vogels + kuikens vooraf verjagen
- Van binnen naar buiten maaien
- Alleen overdag maaien
- Met lage snelheid

Monitoring nodig: weet waar de vogels zitten

Wanneer werkt het weidevogelbeheer?

- Boeren enthousiast
- Kennis van weidevogels en maatregelen
- Inpasbaar in de bedrijfsvoering
- Finetunen van het beheer + aanpassen van de bedrijfsvoering

Maar dat kan alleen als bij voldoende vergoeding voor:

- Opbrengstderving perceel / bedrijf
- Eigen arbeid

➤ Meerwaarde voor bedrijfsvoering bekend

Kruidenrijk gras is 'giga ingewikkeld'

Wat is nodig – voor de boer

- Vergoeding van werk en opbrengstderving op bedrijfsniveau
- Beleid dat kan inspelen op een flexibele uitvoering
- Maatwerk per boer
- Kennis en voorbeelden regionaal beschikbaar
- Kennis NIL laten aansluiten bij gangbare landbouw
- Duidelijkheid over vergoedingen geven

Wat is nodig – voor het gebied

- Op bedrijfsniveau
- In de polder

Rol voor:

- Collectieven
- bedrijfsadviseurs

Beheer op de juiste plek voor o.a. versterking ANBL

Wat is nodig – voor het onderwijs

- Integraal meenemen
- Meerwaarde voor bedrijfsvoering helder
- Meer grip op verdienmodellen
- Lokale voorbeeldbedrijven

Kennis delen lokaal en toegepast

Ervaringen uit Koeien en kruiden:

Koeien en Kruiden

Vanwege uw betrokkenheid bij het project Koeien en Kruiden en/of het lectoraat Weidevogels van Astrid Manhoudt ontvangt u deze nieuwsbrief. Wilt u deze nieuwsbrief niet langer ontvangen? Meld u dan af door op de button onderaan de nieuwsbrief te klikken. Heeft uw deze nieuwsbrief doorgestuurd gekregen vanuit uw netwerk en wilt u deze nieuwsbrief in de toekomst blijven ontvangen, vergeet dan niet om u aan te melden.

In deze nieuwsbrief

Terugblik veldwerk seizoen 2019. Vijf studenten hebben gedaan in het project: wat hebben zij

